

การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาสุภาพของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทย

An Error Analysis of Using Honorific Expression

Among Japanese Language Thai Learners

ธนิต พูนวงศ์ประเสริฐ*

Thanit Poonvongprasert

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์รูปแบบข้อผิดพลาดและศึกษาความเข้าใจวิธีการใช้ภาษาสุภาพผิดในกลุ่มผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทย โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ นักศึกษามหาวิทยาลัยที่เรียนภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเอกชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 จำนวน 85 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบชนิดเติมคำลงในช่องว่างให้สอดคล้องกับบทสนทนาจำนวน 10 ข้อ และการสัมภาษณ์ติดตามผล ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบและความถี่ของข้อผิดพลาดแตกต่างกันตามประเภทของภาษาสุภาพ กล่าวคือ (1) คำยกย่องและคำถ่อมตนแสดงการยกย่อง ข้อผิดพลาดที่ปรากฏความถี่มากที่สุด คือ การผันคำกริยาผิดไวยากรณ์โครงสร้าง 「お+คำกริยา」 (2) คำยกย่องรูปเฉพาะของกริยา 「する」 และคำถ่อมตนแสดงความสุภาพของกริยา 「ある」 ข้อผิดพลาดที่ปรากฏความถี่มากที่สุดคือ การใช้ภาษาสุภาพไม่เหมาะสมกับบริบท (3) คำถ่อมตนแสดงการยกย่องรูปเฉพาะของกริยา 「行く」 ข้อผิดพลาดที่ปรากฏความถี่มากที่สุดคือ การใช้ภาษาสุภาพสลับกันระหว่าง 「まいります」 กับ 「伺います」 (4) คำถ่อมตนแสดงความสุภาพของกริยา 「来る」 ข้อผิดพลาดที่ปรากฏความถี่มากที่สุดคือ การใช้คำกริยาผิด เช่น การใช้คำกริยา 「おります」 แทน 「まいります」 (5) คำสุภาพ ข้อผิดพลาดที่ปรากฏความถี่มากที่สุดคือ การใช้ภาษาสุภาพสลับกัน โดยผู้เรียนมีแนวโน้มสูงในการใช้คำถ่อมตนแสดงการยกย่องต่อการกระทำที่ฝ่ายตรงข้ามไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำของประธาน ความเข้าใจวิธีการใช้ภาษาสุภาพผิดมีดังนี้ (1) การใช้คำยกย่องต่อการกระทำของผู้พูดและคนในของฝ่ายผู้พูด (2) การไม่ใช้คำถ่อมตนแสดงความสุภาพต่อประธานซึ่งเป็นสิ่งไม่มีชีวิต (3) การไม่

* นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรการสื่อสารและวัฒนธรรมญี่ปุ่น คณะภาษาและการสื่อสาร สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ E-mail: pipthanit@gmail.com

*Graduate student, Master of Arts Program in Japanese Communication and Culture Graduate School of Language and Communication, National Institute of Development Administration

**การวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการทำและตีพิมพ์วิทยานิพนธ์จากเงินงบประมาณแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ 2559 ของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ใช้คำยกย่อง คำถ่อมตนเมื่อสนทนากับคนนอก (4) การไม่ใช้คำยกย่องต่อการกระทำของคนใน เมื่อสนทนากับบุคคลในองค์กรเดียวกัน

คำสำคัญ: การวิเคราะห์ข้อผิดพลาด ภาษาสุภาพ

Abstract

This research aimed to investigate errors and misunderstanding about using honorific expression among Japanese Language Thai learners. Eighty five 3rd and 4th year Japanese major students were the samples for this research. Filling verb in the blank according to situation 10 items were used to collect data. After that, follow up interview was conducted to complete the research. The study found that frequency and error pattern varied depending on types of Honorific expression. (1) Sonkeigo: most frequently appeared error was verb conjugation pattern (O+Verb) (2) Sonkeigo (irregular verb “Do”) and Teichougo (irregular verb “Have”): most frequently appeared error was inappropriation of using honorific expression. (3) Kenjougo (irregular verb “Go”): most frequently appeared error was switching type of honorific expression. Learners tend to use verb “Mairimasu” and “Ukagaimasu” alternately. (4) Teichougo (irregular verb “Go”): most frequently appeared error was using “Orimasu” instead of “Mairimasu”. (5) Teineigo: most frequently appeared error was switching type of honorific expression. Learners’ misunderstanding were (1) Using Sonkeigo toward speaker and in-group’s action (2) Not using Teichougo toward abstract noun being subject of sentence (3) Not using Sonkeigo and Kenjougo when speaking with out-group (4) Not using Sonkeigo toward superior when speaking with in-group.

Keyword: Error analysis, Honorific Expression

1. ที่มาและความสำคัญ

ในการสื่อสารภาษาญี่ปุ่น องค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการสร้างสัมพันธภาพระหว่างคู่สนทนา คือ ภาษาสุภาพ ซึ่งมีความสำคัญยิ่งในสังคมญี่ปุ่น ดังคำกล่าวของ ยูตากะ คูซานางิ (2552: หน้า 7-8) ที่ว่า “ภาษาสุภาพนั้นมิได้เป็นเพียงสำนวนที่ใช้เพราะเคารพฝ่ายตรงข้าม แต่เป็นสำนวนที่ใช้เพื่อการ

สื่อสารกับอีกฝ่าย โดยพิจารณาว่าในสังคมญี่ปุ่นนั้น บุคคลผู้นี้ควรจะใช้สำนวนอย่างไร หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ภาษาสุภาพถือว่าการแสดงการปฏิสัมพันธ์ประเภทหนึ่งซึ่งชี้บ่งความสัมพันธ์กับฝ่ายตรงข้ามว่าเป็นรูปแบบใด ดังนั้น การที่สามารถใช้ภาษาสุภาพได้ดีนั้น จึงเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะรักษามนุษยสัมพันธ์ในสังคมให้ราบรื่น” ภาษาสุภาพไม่เพียงแต่มีความสำคัญต่อชาวญี่ปุ่นเท่านั้น แต่ยังเป็นหัวข้อหนึ่งที่สำคัญ ซึ่งผู้เรียนชาวต่างชาติควรรู้จักด้วย ดังจะเห็นได้จากภาษาสุภาพถูกบรรจุไว้ในหลักสูตรการเรียนภาษาญี่ปุ่นระดับต้น อาทิ ตำราเรียน “อะกิโกะโตะโทะโมะตะจิ” (หนังสือเรียนสาระกลุ่มการเรียนรู้พื้นฐานภาษาต่างประเทศตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2544) และแบบเรียนภาษาญี่ปุ่นขั้นต้น “MINNA NO NIHONGO” เป็นต้น ภาษาสุภาพมีความสำคัญต่อผู้เรียนชาวต่างชาติอย่างมาก เนื่องจากเป็นสำนวนที่ชาวญี่ปุ่นใช้ในชีวิตประจำวัน ถ้าผู้เรียนชาวต่างชาติไม่มีความรู้เรื่องภาษาสุภาพ อาจเกิดความไม่เข้าใจในการสื่อสาร

เนื่องจากการเรียนรู้ภาษาสุภาพไม่ใช่เรื่องง่าย จึงทำให้ชาวญี่ปุ่นจำนวนไม่น้อยเกิดความวิตกกังวล ไม่มั่นใจในการใช้ภาษาสุภาพ จากผลการสำรวจของ Agency for Cultural Affairs (2013: p.7) พบว่าทั้งเพศชายและเพศหญิงล้วนมีปัญหาเรื่องการใช้ภาษาสุภาพ 29.8% ซึ่งจัดอยู่ในห้าอันดับแรกของประเด็นที่ชาวญี่ปุ่นกังวลมากที่สุดในการสนทนา ยิ่งไปกว่านั้น การใช้ภาษาสุภาพยังเป็นประเด็นปัญหาที่เพศชายมีความกังวลมากที่สุด นอกจากนี้ผู้เรียนชาวต่างชาติก็มีแนวโน้มในทิศทางเดียวกัน ตรรกวิทย์ มิ่งขวัญ (2552) ได้ศึกษาความเข้าใจของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยเกี่ยวกับการเลือกใช้ภาษาสุภาพรูปยกย่องและรูปถ่อมตนหลังจากการเรียนรู้ในระดับขั้นต้น พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีทัศนคติในแง่ลบต่อลักษณะการเรียนการสอนภาษาสุภาพในชั้นเรียนปัจจุบัน และไม่มีความมั่นใจในการใช้ภาษาสุภาพรูปยกย่องและรูปถ่อมตนอีกด้วย ปัญหาดังกล่าว ได้จุดประกายให้ผู้วิจัยสนใจศึกษา ข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาสุภาพของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทย ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้สามารถนำไปใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้สอนในการจัดรูปแบบการสอนภาษาสุภาพรวมถึงการจัดกิจกรรมในชั้นเรียน ตลอดจนการอธิบายเพิ่มเติมในประเด็นที่ผู้เรียนมักจะเกิดข้อผิดพลาด อันจะนำไปสู่ความเข้าใจที่ถูกต้องและลดปัญหาการใช้ภาษาสุภาพผิด

2. คำถามการศึกษา

- 2.1 ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยมีข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาสุภาพอย่างไรบ้าง
- 2.2 ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยเข้าใจวิธีการใช้ภาษาสุภาพผิดอย่างไรบ้าง

3. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์รูปแบบข้อผิดพลาดและศึกษาความเข้าใจวิธีการใช้ภาษาสุภาพผิด

4. ขอบเขตการศึกษา

4.1 ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่ 3, 4 ที่เรียนภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเอก รวม 85 คน สาเหตุที่เลือกผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นกลุ่มนี้ เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายเรียนไวยากรณ์ภาษาญี่ปุ่นพื้นฐานมาแล้วครบถ้วน และได้เรียนภาษาสุภาพในวิชาภาษาญี่ปุ่นฟังพูด ภาษาญี่ปุ่นธุรกิจ

4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา งานวิจัยฉบับนี้มุ่งศึกษาความรู้ ความเข้าใจในการใช้ภาษาสุภาพของคำกริยาเท่านั้น ซึ่งครอบคลุมภาษาสุภาพ 4 ประเภท คือ คำยกย่อง (尊敬語 คำถ่อมตนแสดงการยกย่อง (謙敬語 คำถ่อมตนแสดงความสุภาพ (丁寧語 และ คำสุภาพ (丁寧語 โดยอ้างอิงการแบ่งประเภทของคำสุภาพตามเกณฑ์ของ Agency for Cultural Affairs (2007) ผู้วิจัยอ้างอิงการแปลคำศัพท์เป็นภาษาไทยตามสำนวนของเสาวรีย์ นากางาวา (2552) เนื่องจากเป็นผู้ที่ให้ความหมายภาษาไทยได้ครอบคลุมที่สุด

5. นิยามศัพท์

ข้อผิดพลาด หมายถึง การใช้ภาษาสุภาพที่ไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์หรือไม่เหมาะสมกับบริบท

6. ทบทวนวรรณกรรม

6.1 ภาษาสุภาพ Iori (2012: p. 132) และยูตากะ คูซานจิ (2552: หน้า 6) ให้คำนิยามไว้ว่า ภาษาสุภาพ หมายถึง สำนวนที่แสดงการปฏิสัมพันธ์ต่อคู่สนทนา ซึ่งแสดงความเคารพหรือความสุภาพ โดยคำนึงถึงมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งรวมถึงระบบอาวุโส ความสนิทสนมระหว่างผู้พูดกับผู้ฟังหรือกับบุคคลที่กล่าวถึงในบทสนทนา

6.1.1 ประเภทของภาษาสุภาพ Agency for Cultural Affairs (2007: p.3, 21) กล่าวว่า แต่เดิมตำราเรียนภาษาญี่ปุ่นสำหรับชาวต่างชาติและตำราเรียนภาษาญี่ปุ่นสำหรับชาวญี่ปุ่นแบ่งภาษาสุภาพออกเป็น 3 ประเภทคือ 1) คำยกย่อง (尊敬語) 2) คำถ่อมตน (謙敬語) ประกอบด้วยคำถ่อมตนแสดงการยกย่อง (謙敬語I) และคำถ่อมตนแสดงความสุภาพ (謙敬語II หรือเรียกว่า 丁寧語) 3) คำสุภาพ (丁寧語) ประกอบด้วยคำสุภาพ (丁寧語) ซึ่งแสดงความสุภาพด้วยการใช้รูปสุภาพท้ายประโยค และคำ

ไพเราะ (美化語) ซึ่งเป็นคำนามที่เดิมคำอุปสรรค 「お/ご」 ข้างหน้าคำ เพื่อแสดงความไพเราะต่อคู่สนทนา การแบ่งประเภทภาษาสุภาพดังที่กล่าวมาข้างต้นทำให้เกิดปัญหาในการเรียนการสอนภาษาสุภาพ ดังนี้ 1) การรวมคำถ่อมตนแสดงการยกย่องและคำถ่อมตนแสดงความสุภาพให้อยู่ในหมวดหมู่เดียวกัน ทำให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจผิดว่า คำถ่อมตนทั้ง 2 ประเภทมีหน้าที่และวิธีการใช้เหมือนกัน นอกจากนี้ยังมีตำราเรียนที่ไม่ได้แบ่งแยกคำถ่อมตนให้เป็นคนละประเภทกัน จึงทำให้เกิดการใช้ผิด 2) คำไพเราะเป็นคำที่แสดงความสละสลวย ความไพเราะของภาษาแต่ไม่ได้แสดงความสุภาพ เนื่องจากสามารถใช้กับประโยคที่ไม่มีคำกริยาแสดงความสุภาพได้ การจัดคำไพเราะให้อยู่ในกลุ่มคำสุภาพทำให้เกิดความเข้าใจผิดว่า คำไพเราะเป็นคำที่แสดงความสุภาพต่อคู่สนทนา เพื่อให้เข้าใจหน้าที่และวิธีการใช้ภาษาสุภาพแต่ละประเภทให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ในปี ค.ศ. 2007 Agency for Cultural Affairs จึงเปลี่ยนแปลงการแบ่งประเภทของภาษาสุภาพ โดยแบ่งออกเป็น 5 ประเภท คือ 1) คำยกย่อง (尊敬語) 2) คำถ่อมตนแสดงการยกย่อง (謙譲語) 3) คำถ่อมตนแสดงความสุภาพ (丁寧語) 4) คำสุภาพ (丁寧語) 5) คำไพเราะ (美化語)

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบการแบ่งประเภทภาษาสุภาพ

การแบ่งประเภทของภาษาสุภาพ		
การแบ่ง 5 ประเภท		การแบ่ง 3 ประเภท
คำยกย่อง (尊敬語)	「いらっしゃる・おっしゃる」	คำยกย่อง (尊敬語)
คำถ่อมตนแสดงการยกย่อง (謙譲語)	「伺う・申し上げる」	
คำถ่อมตนแสดงความสุภาพ (丁寧語)	「参る・申す」	คำถ่อมตน (謙譲語)
คำสุภาพ (丁寧語)	「です・ます」	
คำไพเราะ (美化語)	「お酒・お料理」	คำสุภาพ (丁寧語)

แหล่งที่มา: Agency for Cultural Affairs, 2007: p.13

1) คำยกย่อง (尊敬語) หมายถึง สำนวนที่ผู้พูดยกย่องการกระทำของประธานให้สูงขึ้น ในฐานะผู้ที่มีสถานภาพ ความอาวุโสกว่าผู้พูด มีรูปแบบการผันโครงสร้าง「お～なる」หรือ ผันรูปถูกกระทำ นอกจากนี้ยังมีคำกริยาเฉพาะ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงรูปคำที่แตกต่างไปจากเดิม เช่น 「いらっしゃる」 “ไป อยู่” เป็นต้น คำยกย่องมีหลักการใช้ดังนี้ 1) ใช้เมื่อกล่าวถึงการกระทำของผู้ฟังหรือ

บุคคลที่ 3 ซึ่งเป็นผู้ที่อาวุโสกว่าและมีระยะห่างจากผู้พูด 2) ไม่สามารถใช้คำยกย่องต่อการกระทำของผู้พูดรวมถึงคนในของฝ่ายผู้พูด (Agency for Cultural Affairs, 2007: p.14)

2) คำถ่อมตนแสดงการยกย่อง (謙讓語) หมายถึง สำนวนที่แสดงการลดการกระทำของประธานให้ต่ำลง และยกย่องฝ่ายตรงข้ามซึ่งก็คือผู้ฟังหรือบุคคลที่ 3 โดยฝ่ายตรงข้ามมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำของประธานด้วย ในฐานะผู้ที่ได้รับผลการกระทำนั้น ส่วนการกระทำใด ๆ ก็ตามที่ฝ่ายตรงข้ามไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่สามารถใช้คำถ่อมตนแสดงการยกย่อง เช่น กริยา 「寝る」 “นอน” 「歩く」 “เดิน” เป็นต้น มีรูปแบบการผันโครงสร้าง 「おご~する」 และรูปเฉพาะซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงรูปคำที่แตกต่างไปจากเดิม เช่น 「伺」 “ไป ถาม” เป็นต้น (Agency for Cultural Affairs, 2007: pp.15-17)

3) คำถ่อมตนแสดงความสุภาพ (丁寧語) หมายถึง สำนวนแสดงความสุภาพที่กล่าวถึงการกระทำของประธานซึ่งไม่มีความเกี่ยวข้องกับผู้ฟัง ทำหน้าที่แสดงความสุภาพเท่านั้นและไม่ได้แสดงการยกย่องผู้ฟังแต่อย่างใด เช่น 「いたす」 “ทำ” 「申す」 “พูด” 「来る」 “ไป มา” เป็นต้น (Agency for Cultural Affairs, 2007: p.18)

4) คำสุภาพ (丁寧語) หมายถึง สำนวนที่แสดงความสุภาพต่อคู่สนทนา มีรูปจบประโยคลงท้ายด้วย 「です・ます・でございます」 (Agency for Cultural Affairs, 2007: p.20)

5) คำไพเราะ (美化語) หมายถึง หมายถึง คำนามที่เติมอุปสรรค 「おご」 ไว้หน้าคำเพื่อแสดงความไพเราะต่อผู้ฟัง เช่น 「お酒」 “เหล้า” (Agency for Cultural Affairs, 2007: p.21)

ผู้วิจัยอ้างอิงเกณฑ์การแบ่งประเภทของภาษาสุภาพตาม Agency for Cultural Affairs (2007) ซึ่งแบ่งภาษาสุภาพออกเป็น 5 ประเภท เนื่องจากงานวิจัยฉบับนี้ทดสอบความรู้ ความเข้าใจในการใช้ภาษาสุภาพของคำกริยาเท่านั้น คำไพเราะ(美化語) จึงไม่อยู่ในขอบเขตการศึกษา

6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาสุภาพ พบว่า มีงานที่ศึกษาข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาสุภาพของผู้เรียนชาวต่างชาติจำนวน 5 ฉบับ ดังนี้ Okano (2000) Miyata (2005) Toda&Oyaizu (2013) Gi (2014) และตรรกวิทย์ มิ่งขวัญ (2552) สาเหตุที่เลือกงานวิจัยทั้ง 5 ฉบับ เนื่องจากมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบประเด็นของเนื้อหา รวม 3 ประเด็น คือ ขอบเขตของภาษาสุภาพที่ศึกษา วิจัย ผลการศึกษา ดังสรุปในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปการเปรียบเทียบประเด็นของงานวิจัยก่อนหน้า

ขอบเขตของ ภาษาสุภาพที่ ศึกษา	1) คำยอเยี่ยง (พบในงานวิจัยทุกฉบับ) 2) คำถ่อมตนแสดงการยกย่อง (พบในงานวิจัยทุกฉบับ) 3) คำถ่อมตนแสดงความสุภาพ (Miyata:2005, ตรรกวิทย์ มิ่งขวัญ:2552)
วิธีวิจัย	1) การสนทนารายบุคคล 30 นาที (Okano:2000) 2) แบบทดสอบความรู้ด้านไวยากรณ์ (Miyata:2005, Gi:2014) 3) การสังเกตในชั้นเรียน (Toda&Oyaizu:2013) 4) แบบทดสอบปรนัย (ตรรกวิทย์ มิ่งขวัญ:2552)
ผลการศึกษา	ข้อผิดพลาดที่พบบ่อย 1) การใช้รูปสุภาพและรูปธรรมดาปนกัน (Okano:2000, Toda&Oyaizu:2013) 2) การใช้คำยอเยี่ยงและคำถ่อมตนแสดงการยกย่องสลับกัน (Miyata:2005, Toda&Oyaizu:2013, Gi:2014, ตรรกวิทย์ มิ่งขวัญ:2552) 3) การใช้ภาษาสุภาพซ้อน (Gi:2014) 4) การใช้คำสรรพนามบุรุษที่สอง 「あなた」 ในการสนทนาเสมอ (Toda&Oyaizu:2013)

จากการศึกษา พบว่า งานวิจัยก่อนหน้ามีข้อจำกัดในการศึกษา 2 ประเด็นดังนี้

1) ขอบเขตการศึกษาไม่ครอบคลุมประเภทของภาษาสุภาพ งานวิจัยทั้งหมดมุ่งเน้นการทดสอบความรู้ความเข้าใจในการใช้คำยอเยี่ยง คำถ่อมตนแสดงการยกย่องเป็นหลัก ส่วนคำถ่อมตนแสดงความสุภาพนั้นปรากฏเฉพาะในงานวิจัยของ Miyata(2005) และตรรกวิทย์ มิ่งขวัญ(2552) เท่านั้น แต่ไม่มีงานวิจัยใดที่ทดสอบความรู้ความเข้าใจในการใช้คำสุภาพ ทั้ง ๆ ที่ในการสนทนาจริง มีกรณีที่ไม่สามารถใช้คำยอเยี่ยง และคำถ่อมตนได้ เช่น กรณีของการกล่าวถึงการกระทำของตนเองซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับคู่สนทนา เป็นต้น

2) วิธีวิจัย ตรรกวิทย์ มิ่งขวัญ(2552)ใช้แบบทดสอบปรนัยในการเก็บข้อมูล ซึ่งผู้ตอบอาจเดาคำตอบจากตัวเลือกแล้วตอบถูก นอกจากนี้ยังพบว่ามิตัวเลือกที่ไม่สอดคล้องกับข้อคำถาม ผู้ตอบจึงจำแนกได้ว่า ตัวเลือกนั้นไม่ใช่คำตอบของคำถาม อีกทั้งข้อผิดพลาดที่พบบ่อยผันแปรไปตามตัวเลือกดังนั้นข้อผิดพลาดบางรูปแบบจึงไม่ปรากฏเนื่องจากไม่มีในตัวเลือกที่ให้มา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของภาษาสุภาพให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น และเลือกใช้แบบทดสอบอัตนัยเพื่อแก้ไขข้อจำกัดดังที่กล่าวมาข้างต้น สาเหตุที่ใช้แบบทดสอบอัตนัยเนื่องจากเป็นแบบทดสอบที่ไม่มีตัวเลือกขึ้นาคำตอบ สามารถวัดความรู้ ความเข้าใจ การเลือกใช้ภาษาสุภาพให้เหมาะสมกับบริบทการสนทนา และสามารถเก็บข้อมูลจำนวนมากในระยะเวลาที่จำกัด

7. ขั้นตอนการศึกษา

7.1 การกำหนดขอบเขตการอ่านผลข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตและนิยามของการใช้ภาษาสุภาพถูกต้อง และการใช้ภาษาสุภาพผิดดังนี้

7.1.1 การใช้ภาษาสุภาพถูกต้อง หมายถึง การใช้ภาษาสุภาพที่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ และเหมาะสมกับบริบท

7.1.2 การใช้ภาษาสุภาพผิด หมายถึง การใช้ภาษาสุภาพไม่ถูกต้องตามหลักไวยากรณ์ หรือไม่เหมาะสมกับบริบท โดยมีลักษณะข้อผิดพลาดจำแนกออกเป็น 5 รูปแบบดังต่อไปนี้

1) การใช้ภาษาสุภาพซ้อน หมายถึง การผันคำกริยารูปยกย่องซ้ำซ้อนกันด้วย โครงสร้าง「尊敬語 + 敬す」เช่น「なされます」และโครงสร้าง「おこ+尊敬語」เช่น「お書かれます」

2) การใช้ภาษาสุภาพสลับกัน หมายถึง การใช้ภาษาสุภาพสลับประเภท เช่น การใช้คำยกย่องสลับกับคำถ่อมตนแสดงการยกย่อง การใช้คำยกย่องสลับกับคำสุภาพ เป็นต้น

3) การผันคำกริยาผิดไวยากรณ์ หมายถึง การใช้ภาษาสุภาพถูกต้องตามบริบท แต่ผันคำกริยาผิด เช่น「お読みなます」「お読みにます」

4) การใช้คำกริยาผิด หมายถึง การใช้คำยกย่อง คำถ่อมตนที่มีความหมาย แตกต่างจากคำกริยาที่กำหนดไว้

5) การใช้ภาษาสุภาพไม่เหมาะสมกับบริบท หมายถึง การไม่ใช้คำยกย่องหรือคำถ่อมตน ทั้ง ๆ ที่ควรใช้ในบริบทนั้น เช่น การไม่ใช้คำยกย่อง คำถ่อมตนเมื่อสนทนากับลูกค้าหรือบุคคลต่างบริษัท

ในกรณีที่กลุ่มเป้าหมายมีข้อผิดพลาดอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากข้อผิดพลาดทั้ง 5 รูปแบบ เช่น การเขียนตัวอักษรคันจิผิดหรือการเขียนตัวอักษรซ้ำกัน จะไม่ถือว่าเป็นการใช้ภาษาสุภาพผิด

7.2 การเลือกเครื่องมือวิจัย เก็บข้อมูลด้วยแบบทดสอบชนิดเติมคำลงในช่องว่าง โดยการผันคำกริยาที่ระบุไว้ในวงเล็บให้สอดคล้องกับบทสนทนาจำนวน 10 ข้อ ผู้วิจัยเลือกวิธีการนี้ เนื่องจากเป็นแบบทดสอบที่ไม่มีตัวเลือกขึ้นคำตอบ สามารถเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายจำนวนมากในระยะเวลาที่จำกัด จากนั้นดำเนินการสัมภาษณ์ติดตามผล

7.3 การสร้างเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์การสนทนารวม 4 สถานการณ์ โดยคู่สนทนามีความสัมพันธ์แบบคนใน คนนอก และความสัมพันธ์แนวดิ่งในองค์กรเดียวกัน สถานการณ์ทั้งหมดเป็นสถานการณ์จำลองที่กลุ่มเป้าหมายเคยพบในชั้นเรียนภาษาสุภาพ ในแบบทดสอบมีสัดส่วนคำถามดังต่อไปนี้ (1) คำถามวัดความรู้ ความเข้าใจในการใช้คำยกย่องรูป「おこ～になる」/ รูปถูก

กระทำ 2 ข้อ (2) ค่ายกย่องรูปเฉพาะ 1 ข้อ (3) คำถ่อมตนแสดงการยกย่องรูป 「お、こゝろ」 2 ข้อ (4) คำถ่อมตนแสดงการยกย่องรูปเฉพาะ 1 ข้อ (5) คำถ่อมตนแสดงความสุภาพ 2 ข้อ (6) คำสุภาพ 2 ข้อ เมื่อร่างแบบทดสอบแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือ การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาจากคณะกรรมการ จำนวน 3 ท่าน จากนั้นนำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับนักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปี 3, 4 จำนวน 22 คน ซึ่งมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมายงานวิจัย เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ในการปรับปรุงแบบทดสอบ

7.4 การเก็บข้อมูล อธิบายสถานการณ์และวิธีการตอบแบบทดสอบ จากนั้นให้กลุ่มเป้าหมาย ทำแบบทดสอบพร้อมกันภายในเวลา 30 นาที เมื่อทำแบบทดสอบแล้ว ให้สลับกันตรวจคำตอบโดย อ้างอิงเกณฑ์ความถูกต้องในการใช้ภาษาสุภาพตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ และนับคะแนนเฉพาะข้อที่ ตอบถูกต้อง การสลับกันตรวจคำตอบมีวัตถุประสงค์เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายทราบระดับความสามารถของตนเอง หลังจากนั้นแบ่งกลุ่มย่อยออกเป็นกลุ่มละ 4-5 คน เพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับความเข้าใจในการใช้ ภาษาสุภาพ เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้เรียนและยังมีการใช้ภาษาสุภาพที่ผิด จึงต้องตรวจสอบความ ถูกต้องร่วมกับผู้เชี่ยวชาญชาวญี่ปุ่นอีกครั้ง

7.5 การคำนวณสัดส่วนของผู้ที่ตอบถูกต้องและตอบผิด คำนวณโดยใช้สถิติร้อยละ ทั้งนี้ สัดส่วนที่แสดงในงานวิจัยเป็นผลที่ได้จากการตรวจความถูกต้องร่วมกันระหว่างผู้วิจัยกับผู้เชี่ยวชาญชาว ญี่ปุ่น

คำอธิบายสถานการณ์และคำตอบที่ถูกต้องของแต่ละข้อคำถาม

สถานการณ์ที่ 1 การสนทนากับบุคคลต่างบริษัท (ความสัมพันธ์ของคู่สนทนา: คนใน คนนอก)

山田(A社) : A社の山田と申します。田中部長はいらっしゃいますか。

中川(B社) : すみませんが、ただ今、外出中です。3時に(1)戻ります。(戻る)

山田(A社) : そうですか。ちょっと伝えていただきたいことがあるんですが。

中川(B社) : はい、どうぞ。

山田(A社) : あさって、部長の木村が午前10時に御社に(2)伺いますと伝えていただけませんか。(行く)

中川(B社) : はい、かしこまりました。あさっての午前10時ですね。

สถานการณ์ที่ 2 การสนทนาระหว่างมัคคุเทศก์กับนักท่องเที่ยว (ความสัมพันธ์ของคู่สนทนา: คนใน คนนอก)

ガイド： みなさん、これから食券を(3)お配りします。(配る)
 食事のときに、ホテルのスタッフにお渡しください。
 あした、ホテルがみなさんのためにタイ料理を準備しますが、
 ご希望や苦手なものについてアンケートのお願いがあります。
 客1： からい料理はちょっと。
 客2： タイ料理、食べてみたい。
 ガイド： アンケートにご意見を(4)お書きになり・書かれましたら、私にお渡しください。(書く)

สถานการณ์ที่ 3 การสนทนาระหว่างพนักงานกับลูกค้า (ความสัมพันธ์ของคู่สนทนา: คนใน คนนอก)

客： あのう、こちらでパソコンを買ったんですけど、もう壊れてしまったんです。
 店員： 何か不具合が(5)ございますか。(ある)
 客： ボタンを押すと、変な音がした。
 店員： 本体のリセットを(6)お試しになり・試されましたか。(試す)
 客： 何回やっても、直らなかつたんです。
 店員： すぐスタッフに聞いて(7)まいりますので、少々お待ちください。(来る)

สถานการณ์ที่ 4 การสนทนาระหว่างลูกน้องกับหัวหน้าแผนก

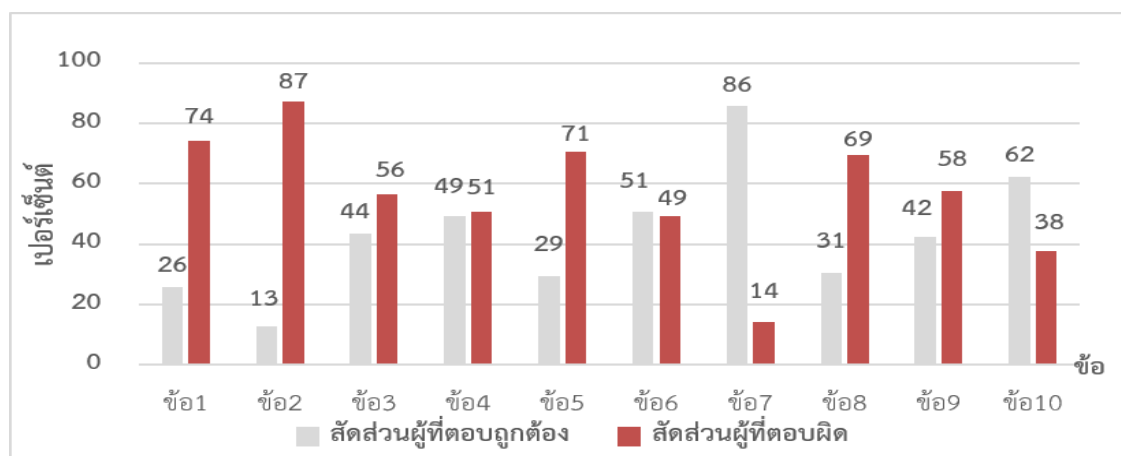
(ความสัมพันธ์ของคู่สนทนา: ความสัมพันธ์แนวดิ่งในองค์กรเดียวกัน)

部長： 山川くん、ABC商事との会議なんですが、
 社長の代わり^かに副社長がABC商事との会議に出席(8)なさいます・されます。(する)
 ですから、あちらに会議の時間を必ず確認しておいてください。
 山川： はい、確認したら、すぐ部長に(9)お知らせします。(知らせる)
 また、木村にも会議室の予約を(10)頼みます。(頼む)

*หมายเหตุ ในแบบทดสอบมีอักษรพริ้งจะนะกำกับเสียงอ่าน และระบุความหมายของคำศัพท์ยาก

8. ผลการศึกษาจากแบบทดสอบ

8.1 ผลการศึกษาในภาพรวม แต่ละข้อมีสัดส่วนผู้ที่ตอบถูกต้องและตอบผิดดังข้อมูลในแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 สัดส่วนผู้ที่ตอบถูกต้องและตอบผิดทั้ง 10 ข้อ

จากแผนภูมิต่างกัน จะเห็นแนวโน้มของคำตอบแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะดังต่อไปนี้

- (1) ข้อที่มีสัดส่วนของผู้ที่ตอบถูกต้องมากกว่าผู้ตอบผิด ได้แก่ ข้อ 6, 7 และ 10 เรียงลำดับสัดส่วนจากมากไปหาน้อยดังต่อไปนี้ ข้อ 7 (ทดสอบการใช้คำถ่อมตนแสดงคุณภาพของกริยา「来る」) สัดส่วน 86% รองลงมาคือ ข้อ 10 (ทดสอบการใช้คำสุภาพของกริยา「頼む」) สัดส่วน 62% และ ข้อ 6 (ทดสอบการใช้คำยกย่องรูป「お、ご～になる」/ รูปถูกกระทำของกริยา「試す」) สัดส่วน 51%
- (2) ข้อที่มีสัดส่วนของผู้ที่ตอบผิดมากกว่าผู้ตอบถูกต้อง ได้แก่ ข้อ 1, 2, 3, 4, 5, 8 และ 9 ข้อที่มีสัดส่วนของผู้ที่ตอบผิดมากที่สุด 3 อันดับแรกคือ ข้อ 2 (ทดสอบการใช้คำถ่อมตนแสดงการยกย่องรูปเฉพาะของกริยา「行く」) สัดส่วน 87% อันดับที่สองคือข้อ 1 (ทดสอบการใช้คำสุภาพของกริยา「戻る」) สัดส่วน 74% อันดับที่สามคือ ข้อ 5 (ทดสอบการใช้คำถ่อมตนแสดงคุณภาพของกริยา「ある」) สัดส่วน 71%

8.2 ผลการศึกษารายข้อแยกตามประเภทของภาษาสุภาพ

8.2.1 คำยกย่อง

ข้อคำถามที่ทดสอบการใช้คำยกย่องมีจำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 4, 6 และ 8

ข้อ 4 เป็นสถานการณ์การสนทนาระหว่างมัคคุเทศก์กับนักท่องเที่ยว โดยมัคคุเทศก์บอกให้นักท่องเที่ยวตรวจสอบเกี่ยวกับอาหารของโรงแรม ข้อคำถามนี้ทดสอบการใช้คำยกย่องรูป「お、ご～になる」/ รูปถูกกระทำของกริยา「書く」 คำตอบที่ถูกต้องคือ「お書きになります/ 書かれます」

ข้อ 6 เป็นสถานการณ์การสนทนาระหว่างพนักงานกับลูกค้า โดยพนักงานสอบถามลูกค้าเกี่ยวกับการรีเซตเครื่องคอมพิวเตอร์ ข้อคำถามนี้ทดสอบการใช้คำยกย่องรูป 「お/ごになる」 / รูปถูกกระทำของกริยา 「**試す**」 เช่นเดียวกันกับข้อ 4 คำตอบที่ถูกต้องคือ「**お試しになります/ 試されます**」 รูปแบบข้อผิดพลาดที่ปรากฏแสดงในตารางที่ 3 และ 4

ตารางที่ 3 รูปแบบและความถี่ของข้อผิดพลาด(ข้อ4)

ข้อ4	รวมจำนวน
จำนวนข้อผิดพลาด	43(100%)
1)การใช้ภาษาสุภาพสลับกัน	
1.1)การใช้คำถ่อมตนแสดงการยกย่อง お書きします	4(9.3%)
1.2)การใช้คำถ่อมตนแสดงการยกย่องและผันผิดไวยากรณ์ お書きにします ご書きします	3(7%) 1(2.3%)
2)การผันคำกริยาผิดไวยากรณ์ お書きます お書きなります	<u>15(34.9%)</u> 7(16.3%)
3)การใช้ภาษาสุภาพซ้อน(お書かれます)	1(2.3%)
4)การใช้ภาษาสุภาพไม่เหมาะสมกับบริบท (書きます)	12(27.9%)

ตารางที่ 4 รูปแบบและความถี่ของข้อผิดพลาด(ข้อ6)

ข้อ6	รวมจำนวน
จำนวนข้อผิดพลาด	42(100%)
1)การใช้ภาษาสุภาพสลับกัน	
1.1)การใช้คำถ่อมตนแสดงการยกย่อง(お試しします)	3(7.1%)
1.2)การใช้คำถ่อมตนแสดงการยกย่องและผิดไวยากรณ์ お試しにします	5(11.9%)
2)การผันคำกริยาผิดไวยากรณ์ お試しします お試しなります	<u>16(38.1%)</u> 5(11.9%)
3)การใช้ภาษาสุภาพซ้อน(お試しされます)	2(4.8%)
4)การใช้ภาษาสุภาพไม่เหมาะสมกับบริบท(試します)	11(26.2%)

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่า ข้อคำถามที่ทดสอบการใช้คำยกย่องรูป 「お/ごなる」 / รูปถูกกระทำ ทั้งข้อ 4 และข้อ 6 มีข้อผิดพลาดที่ปรากฏความถี่มากที่สุดคือ การผันคำกริยาผิดไวยากรณ์ โครงสร้าง「**お+คำกริยา**」เช่น 「**お書きます**」「**お試しします**」คิดเป็น 34.9% และ 38.1% ตามลำดับ ถึงแม้ว่าในแต่ละสถานการณ์มีบริบทการสนทนาที่แตกต่างกัน เมื่อทดสอบการใช้คำยกย่องซึ่งมีรูปแบบการผันเหมือนกัน พบว่าปรากฏข้อผิดพลาดรูปแบบเดียวกันอีกด้วย

ข้อ 8 เป็นสถานการณ์การสนทนาระหว่างหัวหน้าแผนกกับลูกน้อง หัวหน้าแผนกแจ้งลูกน้องว่า รองประธานบริษัท(บุคคลที่ 3)จะเข้าร่วมการประชุม ข้อคำถามนี้ทดสอบการใช้คำยกย่องรูปเฉพาะ/ รูปถูกกระทำของกริยา 「**する**」 คำตอบที่ถูกต้องคือ「**なされます/されます**」 รูปแบบข้อผิดพลาดที่ปรากฏในข้อ 8 แสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 รูปแบบและความถี่ของข้อผิดพลาด(ข้อ8)

ข้อ8	รวมจำนวน
จำนวนข้อผิดพลาด	59(100%)
1)การใช้ภาษาสุภาพสลับกัน	
1.1)การใช้คำถ่อมตนแสดงความสุภาพ(いたします)	1(1.7%)
2)การผันคำกริยาผิดไวยากรณ์	
おします	4(6.8%)
おしになります	6(10.2%)
3)การใช้ภาษาสุภาพซ้อน(なされます)	4(6.8%)
4)การใช้ภาษาสุภาพไม่เหมาะสมกับบริบท(します)	44(74.5%)

ข้อผิดพลาดที่ปรากฏความถี่มากที่สุด คือ การใช้ภาษาสุภาพไม่เหมาะสมกับบริบท(74.5%) จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า กลุ่มเป้าหมายไม่ใช้คำยกย่องต่อการกระทำของประธานบริษัท ซึ่งเป็นบุคคลในองค์กรเดียวกัน

8.2.2 คำถ่อมตนแสดงการยกย่อง

ข้อคำถามที่ทดสอบการใช้คำถ่อมตนแสดงการยกย่องมีจำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ2, 3 และ 9

ข้อ 2 เป็นสถานการณ์การสนทนาระหว่างบริษัทเกี่ยวข้องกับปัจจัยเรื่องคนในคนนอก โดยพนักงานบริษัท A แจ้งว่าหัวหน้าแผนกจะเข้าร่วมการประชุมที่บริษัท B ข้อคำถามนี้ทดสอบการใช้คำถ่อมตนแสดงการยกย่องรูปเฉพาะของกริยา 行く คำตอบที่ถูกต้องคือ「伺います」รูปแบบข้อผิดพลาดแสดงในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 รูปแบบและความถี่ของข้อผิดพลาด(ข้อ2)

ข้อ2	รวมจำนวน
จำนวนข้อผิดพลาด	74(100%)
1) การใช้ภาษาสุภาพสลับกัน	
1.1)การใช้คำถ่อมตนแสดงความสุภาพ(まいります)	47(63.5%)
1.2)การใช้คำยกย่อง(いらっしゃいます・行かれます)	9(12.1%)
2) การผันคำกริยาผิดไวยากรณ์(お行きます)	6(8.1%)
3) การใช้ภาษาสุภาพไม่เหมาะสมกับบริบท(行きます)	12(16.3%)

ข้อผิดพลาดที่ปรากฏความถี่มากที่สุดคือ การใช้ภาษาสุภาพสลับกัน(63.5%) โดยกลุ่มเป้าหมายใช้คำถ่อมตนแสดงความสุภาพ「まいります」แทนคำถ่อมตนแสดงการยกย่อง「伺います」

ข้อ 3 เป็นสถานการณ์ที่มีบุคคลแจกแบบสอบถามให้นักท่องเที่ยว ข้อคำถามนี้ทดสอบการใช้คำถ่อมตนแสดงการยกย่องรูป「おご〜する」ของกริยา 「知る」 คำตอบที่ถูกต้องคือ「お伺いします」

ข้อ 9 เป็นสถานการณ์ที่ลูกน้องบอกหัวหน้าแผนกกว่า เมื่อสอบถามวันเวลาการประชุมกับบริษัทลูกค้าแล้วจะแจ้งให้ทราบทันที ข้อคำถามนี้ทดสอบการใช้คำถ่อมตนแสดงการยกย่องรูป「おご〜する」

ของกริยา「知る」เช่นเดียวกับข้อ 3 คำตอบที่ถูกต้องคือ「知らせます」รูปแบบข้อผิดพลาดแสดงในตารางที่ 7 และ 8

ตารางที่ 7 รูปแบบและความถี่ของข้อผิดพลาด(ข้อ3) ตารางที่ 8 รูปแบบและความถี่ของข้อผิดพลาด(ข้อ9)

ข้อ3	รวมจำนวน
จำนวนข้อผิดพลาด	48(100%)
1)การใช้ภาษาสุภาพสลับกัน	
1.1)การใช้คำยกย่อง(お配りになります・配られます)	9(18.7%)
2)การผันคำกริยาผิดไวยากรณ์	
お配りにします	10(20.8%)
ご配りします	6(12.5%)
お配ります	14(29.2%)
3) การใช้ภาษาสุภาพไม่เหมาะสมกับบริบท(配ります)	9(18.8%)

ข้อ9	รวมจำนวน
จำนวนข้อผิดพลาด	49(100%)
1)การใช้ภาษาสุภาพสลับกัน	
1.1)การใช้คำยกย่อง (お知らせになります)	10(20.4%)
2)การผันคำกริยาผิดไวยากรณ์	
お知らせにします	13(26.5%)
お知らせます	19(38.8%)
3) การใช้ภาษาสุภาพไม่เหมาะสมกับบริบท(知らせます)	7 (14.3%)

จากตารางข้างต้น จะเห็นได้ว่าข้อ 3 และข้อ 9 มีข้อผิดพลาดที่ปรากฏความถี่มากที่สุดคือการผันคำกริยาผิดไวยากรณ์โครงสร้าง「お+คำกริยา」คิดเป็น 29.2% และ 38.8% ตามลำดับ แม้ว่าทั้ง 2 ข้อมีบริบทการสนทนาที่แตกต่างกัน เมื่อทดสอบการใช้คำถ่อมตนแสดงการยกย่องซึ่งมีรูปแบบการผันเหมือนกัน พบว่าปรากฏข้อผิดพลาดรูปแบบเดียวกันอีกด้วย

8.2.3 คำถ่อมตนแสดงความสุภาพ

คำถามที่ทดสอบการใช้คำถ่อมตนแสดงการยกย่องมีจำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 5 และ 7

ข้อ 5 เป็นสถานการณ์การสนทนาระหว่างพนักงานกับลูกค้า โดยพนักงานสอบถามลูกค้าเกี่ยวกับความผิดปกติของสินค้าที่เพิ่งซื้อจากร้าน ข้อคำถามนี้ทดสอบการใช้คำถ่อมตนแสดงความสุภาพของกริยา「ある」 คำตอบที่ถูกต้องคือ 「ごさいます」

ข้อ 7 เป็นสถานการณ์การสนทนาระหว่างพนักงานกับลูกค้า โดยพนักงานแจ้งลูกค้าว่า ตนเองจะไปสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าจากเจ้าหน้าที่ ข้อคำถามนี้ทดสอบการใช้คำถ่อมตนแสดงความสุภาพของกริยา「来る」 คำตอบที่ถูกต้องคือ 「まいります」 รูปแบบข้อผิดพลาดที่ปรากฏแสดงในตารางที่ 9 และ

ตารางที่ 9 รูปแบบและความถี่ของข้อผิดพลาด(ข้อ5)

ข้อ5	รวมจำนวน
จำนวนข้อผิดพลาด	60(100%)
1)การใช้คำกริยาผิด	
おります	16(26.7%)
いたします	7(11.7%)
2) การใช้ภาษาสุภาพไม่เหมาะสมกับบริบท (あやます)	37(61.6%)

ตารางที่ 10 รูปแบบและความถี่ของข้อผิดพลาด(ข้อ7)

ข้อ7	รวมจำนวน
จำนวนข้อผิดพลาด	12(100%)
1)การใช้คำกริยาผิด (おります)	12(100%)

ข้อ5 มีข้อผิดพลาดที่ปรากฏความถี่มากที่สุดคือ การใช้ภาษาสุภาพไม่เหมาะสมกับบริบท (61.6%) รองลงมาคือ การใช้คำกริยาผิด เช่น 「おります」(26.7%)「いたします」(11.7%) ส่วนข้อ7 พบข้อผิดพลาดเพียงรูปแบบเดียวคือ การใช้คำกริยาผิด 「おります」 จะเห็นได้ว่า ทั้ง 2 ข้อมีรูปแบบข้อผิดพลาดร่วมกันคือ การใช้คำกริยาผิด ส่วนการผันคำกริยาผิดไวยากรณ์ซึ่งปรากฏในข้อคำถามก่อนหน้านี้ ไม่ปรากฏความถี่ในข้อ 5 และ7

8.2.4 คำสุภาพ

ข้อคำถามที่ทดสอบการใช้คำถ่อมตนแสดงการยกย่องมีจำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 1 และ 10

ข้อ 1 เป็นสถานการณ์การสนทนาระหว่างบริษัท พนักงานบริษัท B แจ้งว่าหัวหน้าแผนกจะกลับเข้ามาที่บริษัทเวลา 15.00 น. บทสนทนากล่าวถึงการกระทำของคนในฝ่ายผู้พูด ซึ่งผู้ฟัง(บุคคลต่างบริษัท)ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำนั้น ข้อคำถามนี้ทดสอบการใช้คำสุภาพของกริยา 「戻る」 คำตอบที่ถูกต้องคือ 「戻ります」

ข้อ 10 เป็นสถานการณ์การสนทนาระหว่างหัวหน้าแผนกกับลูกน้อง โดยลูกน้องแจ้งหัวหน้าแผนกว่า ตนเองจะบอกเพื่อนร่วมงานให้จองห้องประชุม บทสนทนากล่าวถึงการกระทำของผู้พูดต่อเพื่อนร่วมงาน ซึ่งผู้ฟังไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำนั้นเช่นเดียวกับข้อ 1 ข้อคำถามนี้ทดสอบการใช้คำสุภาพของกริยา 「頼む」 คำตอบที่ถูกต้องคือ「頼みます」รูปแบบข้อผิดพลาดที่ปรากฏแสดงในตารางที่ 11 และ 12

ตารางที่ 11 รูปแบบและความถี่ของข้อผิดพลาด(ข้อ1)

ข้อ1	รวมจำนวน
จำนวนข้อผิดพลาด	63(100%)
1)การใช้ภาษาสุภาพสลับกัน	
1.1)การใช้คำถ่อมตนแสดงการยกย่อง(お戻りします)	41(65.1%)
1.2)การใช้คำถ่อมตนแสดงการยกย่อง และผันคำกริยาผิดไวยากรณ์	
ご戻ります	3(4.8%)
お戻ります	2(3.2%)
ご戻りします	3(4.8%)
1.3)การใช้คำยกย่อง	
お戻りになります・戻られます	13(20.6%)
2)การใช้กริยาผิด(まいります)	1(1.6%)

ตารางที่ 12 รูปแบบและความถี่ของข้อผิดพลาด(ข้อ10)

ข้อ10	รวมจำนวน
จำนวนข้อผิดพลาด	32(100%)
1)การใช้ภาษาสุภาพสลับกัน	
1.1)การใช้คำถ่อมตนแสดงการยกย่อง(お頼みます)	12(37.5%)
1.2)การใช้คำถ่อมตนแสดงการยกย่อง และผันคำกริยาผิดไวยากรณ์	
お頼みます	14(43.8%)
お頼みにします	6(18.8%)

ข้อ 1 และข้อ 10 มีข้อผิดพลาดที่ปรากฏความถี่สูงสุด คือ การใช้ภาษาสุภาพสลับกันคิดเป็นสัดส่วน 65.1% และ 43.8% ตามลำดับ โดยกลุ่มเป้าหมายใช้คำถ่อมตนแสดงการยกย่องต่อการกระทำของตนเอง ซึ่งผู้ฟังไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำนั้น นอกจากนี้ยังพบการใช้คำถ่อมตนแสดงการยกย่องและผันคำกริยาผิดไวยากรณ์อีกหลายหลายรูปแบบ เช่น 「お+คำกริยา」「お+~~ご~~+~~ら~~ます」 เป็นต้น

จากข้อมูลความถี่และรูปแบบของผิดพลาด จะเห็นแนวโน้มในภาพรวม ดังนี้

(1) กลุ่มเป้าหมายผันคำกริยาอุปยกย่อง และรูปถ่อมตนแสดงการยกย่องด้วยโครงสร้างเดียวกัน คือ 「お+คำกริยา」 ซึ่งเป็นโครงสร้างที่ปรากฏความถี่มากที่สุด

(2) กลุ่มเป้าหมายมีแนวโน้มสูงในการใช้คำถ่อมตนแสดงการยกย่อง「~~伺~~ます」และคำถ่อมตนแสดงความสุภาพ「~~ま~~ります」สลับกัน (ผู้ที่ตอบผิดมีสัดส่วน 87% ของจำนวนผู้ตอบทั้งหมด)

(3) ข้อคำถามที่ทดสอบการใช้คำถ่อมตนแสดงความสุภาพ「~~ま~~ります」「~~ござ~~ます」จะพบการใช้คำกริยาผิดมากที่สุด เช่น 「~~お~~ります」「~~へ~~ります」

(4) ข้อคำถามที่ทดสอบการใช้คำสุภาพในสถานการณ์ที่ผู้ฟังไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำของประธาน กลุ่มเป้าหมายมักใช้คำถ่อมตนแสดงการยกย่อง

9. ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์พบว่า ข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาสุภาพเกิดจากความเข้าใจผิดใน 5 ประเด็น ดังนี้

9.1 การใช้คำยกย่องต่อการกระทำของผู้พูด กลุ่มเป้าหมายมีความเข้าใจว่า เมื่อสนทนากับคนนอกหรือคนในซึ่งมีสถานภาพสูงกว่าควรใช้คำยกย่องต่อการกระทำของตนเอง เพื่อแสดงความเคารพต่อคู่สนทนา ข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากแนวคิดนี้พบในข้อคำถามที่ทดสอบการใช้คำถ่อมตนแสดงการยกย่อง

9.2 การใช้คำยกย่องต่อการกระทำของคนใน กลุ่มเป้าหมายเข้าใจว่า เมื่อสนทนากับบุคคลต่างบริษัท สามารถใช้คำยกย่องต่อการกระทำของคนในซึ่งมีสถานภาพสูงกว่าตามความสัมพันธ์แนวดิ่ง เช่น หัวหน้าแผนก ข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการถ่ายโอนการใช้ภาษาสุภาพตามปัจจัยความอาวุโสจากภาษาแม่

9.3 การไม่ใช้คำถ่อมตนแสดงความสุภาพต่อประธานซึ่งเป็นสิ่งไม่มีชีวิต กลุ่มเป้าหมายเข้าใจว่า คำถ่อมตน คือคำที่แสดงการลดการกระทำของตนเองผู้ซึ่งเป็นประธานของประโยคและยกย่องฝ่ายตรงข้าม เมื่อใดก็ตามที่ประธานเป็นสิ่งไม่มีชีวิตจะไม่สามารถใช้คำถ่อมตนได้ เนื่องจากคำถ่อมตนใช้กับการกระทำของมนุษย์เท่านั้น ข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากแนวคิดนี้ คือ การใช้ภาษาสุภาพไม่เหมาะสมกับบริบท พบในข้อ 5 ซึ่งทดสอบการใช้คำถ่อมตนแสดงความสุภาพ「ある」โดยมีประธานของประโยคคือ不具合(ความผิดปกติ)

9.4 การไม่ใช้คำยกย่อง คำถ่อมตนเมื่อสนทนากับคนนอก พบในสถานการณ์การสนทนาระหว่างบุคคลต่างบริษัทและมัคคุเทศก์กับนักท่องเที่ยว จากการสัมภาษณ์ กลุ่มเป้าหมายบางคนคิดว่าไม่จำเป็นต้องใช้คำยกย่อง คำถ่อมตน เนื่องจากมีความเห็นว่าบุคคลต่างบริษัทและมัคคุเทศก์มีความสนิทสนมกับนักท่องเที่ยว การใช้คำยกย่องและคำถ่อมตนจะทำให้ความสัมพันธ์ห่างเหิน รู้สึกอึดอัด ไม่มีความเป็นกันเอง

9.5 การไม่ใช้คำยกย่องต่อการกระทำของคนใน เมื่อสนทนากับบุคคลในองค์กรเดียวกัน ข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากแนวคิดนี้คือการใช้ภาษาสุภาพไม่เหมาะสมกับบริบท กลุ่มเป้าหมายมักจะใช้คำยกย่องต่อการกระทำของคนนอก แต่ในกรณีที่ผู้ฟังหรือบุคคลที่ 3 เป็นคนในองค์กรเดียวกันนั้น กลุ่มเป้าหมายจะไม่ใช้คำยกย่อง เนื่องจากมีความคิดเห็นว่า บุคคลที่อยู่ในองค์กรเดียวกันย่อมมีความสนิทสนมกัน ไม่ควรใช้คำยกย่องเพราะจะทำให้เกิดความห่างเหิน ทั้งนี้ควรใช้คำยกย่องต่อการกระทำคนนอกเนื่องจากเป็นบุคคลที่มีระยะห่างทางสังคมมากกว่าคนใน

10. อภิปรายผลการศึกษา

10.1 คำยกย่อง (รูปお/ご+動/名/ รูปถูกกระทำ) ข้อผิดพลาดที่ปรากฏความถี่มากที่สุดคือ การผันคำกริยาผิดไวยากรณ์ โครงสร้าง「お+คำกริยา」เช่น「お書きます」「お読みます」คิดเป็นสัดส่วนประมาณ

40% ของข้อผิดพลาดที่ปรากฏในการผันคำกริยารูปยกย่อง จากการศึกษา พบว่าข้อผิดพลาดรูปแบบนี้ไม่ปรากฏในงานวิจัยก่อนหน้านี้

การผันคำกริยาผิดไวยากรณ์นั้นเป็นข้อผิดพลาดที่พบบ่อยในผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Miyata (2005) Toda & Oyaizu (2013) Gi (2014) ตรรกวิทย์ มิ่งขวัญ (2552) ส่วนประเด็นที่แตกต่างจากงานวิจัยก่อนหน้านี้คือ สัดส่วนของการใช้ภาษาสุภาพซ้อน Gi (2014) กล่าวว่าข้อผิดพลาดที่พบบ่อยในชาวญี่ปุ่นและผู้เรียนชาวต่างชาติคือ การใช้ภาษาสุภาพซ้อน แต่ผลการศึกษาในครั้งนี้ พบว่า การใช้ภาษาสุภาพซ้อนเป็นรูปแบบที่ปรากฏความถี่น้อยเพียงแค่ 2.3% (ข้อ 4) และ 4.8% (ข้อ 6) และในกรณีของการใช้คำยกย่องสลับกับคำถ่อมตนแสดงการยกย่องนั้น ปรากฏเฉพาะสถานการณ์การสนทนาระหว่างคนในและคนนอกเท่านั้น (ข้อ 4 และข้อ 6) และไม่ได้เป็นข้อผิดพลาดที่ปรากฏความถี่สูงสุด 3 อันดับแรก งานวิจัยก่อนหน้านี้เก็บข้อมูลด้วยแบบทดสอบปรนัยและแบบทดสอบความรู้ทางไวยากรณ์ ซึ่งปรากฏภาษาสุภาพซ้อนและคำถ่อมตนในตัวเลือก จึงมีความเป็นไปได้สูงที่กลุ่มเป้าหมายจะตอบผิด เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่แตกต่างจากงานวิจัยที่ผ่านมา อาจส่งผลทำให้ผลการศึกษาที่มีความแตกต่างกัน

10.2 คำยกย่องรูปเฉพาะ/ รูปถูกกระทำของคำกริยา「する」(กริยานะさ/されます)

ข้อผิดพลาดที่ปรากฏความถี่มากที่สุดคือ การใช้ภาษาสุภาพไม่เหมาะสมกับบริบท คิดเป็นสัดส่วน 55.9% จากการสัมภาษณ์พบว่าข้อผิดพลาดนี้เกิดจาก 2 สาเหตุ คือ ความเข้าใจในการใช้ภาษาสุภาพผิดและไม่คุ้นเคยกับคำกริยา นอกจากนี้ ยังพบการผันคำกริยาผิดไวยากรณ์โครงสร้าง「お+คำกริยาเช่น「おます」อีกด้วย

10.3 คำถ่อมตนแสดงการยกย่อง (รูปおこ~する) ข้อผิดพลาดที่ปรากฏความถี่มากที่สุดคือ การผันคำกริยาผิดไวยากรณ์ โครงสร้าง「お+คำกริยา」เช่น「おひます」คิดเป็นสัดส่วนประมาณ 40% ข้อผิดพลาดรูปแบบนี้เป็นข้อผิดพลาดที่ปรากฏความถี่มากที่สุดในการผันคำกริยารูปยกย่องด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ยังพบการผันคำกริยาผิดไวยากรณ์โครงสร้าง「お+ます」และ「こ~ます」ทั้ง 3 โครงสร้างที่กล่าวมาข้างต้น ไม่พบในงานวิจัยก่อนหน้านี้

10.4 คำถ่อมตนแสดงการยกย่องรูปเฉพาะของคำกริยา「行く」(กริยา伺/ます) ข้อผิดพลาดที่ปรากฏความถี่มากที่สุดคือ การใช้ภาษาสุภาพสลับกัน (คำถ่อมตนแสดงความสุภาพ「まゝます」) จากการศึกษางานวิจัยก่อนหน้านี้ พบว่าMiyata(2005) ได้ศึกษาการใช้คำกริยา「伺/ます」ในความหมาย “ถาม” ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยครั้งนี้ที่ทดสอบการใช้ในความหมาย “ไป” ผลการศึกษาในประเด็นนี้ไม่พบในงานวิจัยก่อนหน้านี้ เนื่องจากประเด็นการศึกษาแตกต่างกัน

10.5 คำถ่อมตนแสดงความสุภาพ ข้อผิดพลาดที่ปรากฏความถี่มากที่สุดคือ การใช้คำกริยาผิด

และการใช้ภาษาสุภาพไม่เหมาะสมกับบริบท จากผลการศึกษาพบว่า การใช้คำกริยาผิด เช่น「おます」ปรากฏความถี่มากในข้อคำถามที่ทดสอบคำถ่อมตนแสดงความรู้สึก จากการศึกษาพบว่า ข้อผิดพลาดรูปแบบนี้เกิดขึ้นเนื่องจากการจำคำศัพท์「おます」「おます」สลับกัน นอกจากนี้ กลุ่มเป้าหมายยังใช้คำกริยา「おます」แทน「ございます」 ซึ่งเป็นคำศัพท์ที่ไม่คุ้นเคย ทั้ง 2 คำแสดง ความหมาย “มี” เหมือนกัน กลุ่มเป้าหมายจึงเลือกใช้คำที่ตนเองคุ้นเคย เนื่องจากคำถ่อมตนแสดงความรู้สึกเป็นคำกริยารูปเฉพาะซึ่งไม่มีโครงสร้างการผัน จึงไม่พบการผันคำกริยาผิดไวยากรณ์ดังที่ปรากฏ ในภาษาสุภาพประเภทอื่น

10.6 คำสุภาพ กลุ่มเป้าหมายมีแนวโน้มสูงในการใช้คำถ่อมตนแสดงการยกย่องต่อการกระทำ ซึ่งผู้ฟังไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น「戻ります」“กลับ” ผลการศึกษาในประเด็นนี้ไม่พบในงานวิจัยก่อนหน้านี้ ด้วยเช่นกัน เนื่องจากคำสุภาพไม่อยู่ในขอบเขตการศึกษาในงานที่ผ่านมา การศึกษาครั้งนี้เก็บข้อมูลโดยใช้แบบทดสอบชนิดเติมคำลงในช่องว่าง ด้วยการผันคำกริยารูปธรรมดาที่ระบุไว้ในวงเล็บให้เป็นรูปสุภาพ จึงไม่พบการใช้รูปสุภาพและรูปธรรมดานันต์ดังเช่นผลการวิจัยก่อนหน้านี้ที่เก็บข้อมูลด้วยการ สทนหารายบุคคล

จากผลการศึกษาจะเห็นแนวโน้มภาพรวมว่า รูปแบบข้อผิดพลาดที่ปรากฏความถี่สูง คือ การผันคำกริยาผิดไวยากรณ์ พบมากในข้อคำถามที่ทดสอบการใช้คำยกย่อง คำถ่อมตนแสดงการยกย่องที่มี โครงสร้างการผันคำกริยา 「お～なさる」「お～する」 และการใช้คำกริยาผิด พบมากในข้อคำถามที่ ทดสอบการใช้คำถ่อมตนแสดงความรู้สึก ส่วนการใช้คำยกย่องต่อการกระทำของคนในที่อยู่ใกล้กว่า ตามแนวคิดของภาษาแม่ นั้น ปรากฏความถี่เพียง 12.1% ของข้อผิดพลาดทั้งหมด(พบในข้อ 2 เท่านั้น) จึงสรุปได้ว่าข้อผิดพลาดส่วนใหญ่เป็นข้อผิดพลาดภายในภาษา (intralingual error) ซึ่งเกิดจากตัว ผู้เรียนเองที่อาจมีความถี่ในการใช้ภาษาสุภาพน้อย จึงผันคำกริยาผิดหรือจำความหมายของคำกริยา สลับกัน

เมื่อพิจารณาสัดส่วนของผู้ที่ตอบผิดมากที่สุด 3 อันดับ ได้แก่ ข้อ 2 (ทดสอบการใช้คำถ่อมตน แสดงการยกย่องรูปเฉพาะของกริยา「行く」) สัดส่วน 87% โดยกลุ่มเป้าหมายใช้คำถ่อมตน「おます」 และ「伺います」สลับกัน, ข้อ 1(ทดสอบการใช้คำสุภาพของกริยา「戻る」) สัดส่วน 74% กลุ่มเป้าหมาย มีแนวโน้มสูงในการใช้คำถ่อมตนแสดงการยกย่องต่อการกระทำที่ไม่ส่งผลต่อฝ่ายตรงข้าม, ข้อ 5(ทดสอบ การใช้คำถ่อมตนแสดงความรู้สึกของกริยา「ある」) สัดส่วน 71% กลุ่มเป้าหมายไม่ใช้คำกริยา 「ございます」เนื่องจากเข้าใจวิธีการใช้ภาษาสุภาพผิด จากสัดส่วนของผู้ที่ตอบผิดจะเห็นได้ว่า ผู้เรียน ภาษาญี่ปุ่นชาวไทยมีข้อบกพร่องในการใช้คำถ่อมตนแสดงการยกย่องและคำถ่อมตนแสดงความรู้สึก ในกรณีของการใช้คำยกย่องนั้น ข้อผิดพลาดส่วนใหญ่คือการผันคำกริยาผิดไวยากรณ์ จากการสัมภาษณ์

พบว่ากลุ่มเป้าหมายเข้าใจวิธีการใช้คำยกย่องแต่ล้มโครงสร้างการผันคำกริยา จึงวิเคราะห์ได้ว่าคำก่อดนเป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ยากสำหรับผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทย

ทั้งนี้ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า คำก่อดนเป็นเรื่องที่เรียนรู้ได้ยาก เนื่องจากคำก่อดนมีกฎเกณฑ์การใช้ที่ซับซ้อนมากกว่าคำยกย่อง กล่าวคือ คำก่อดนใช้ได้เฉพาะในกรณีของการกระทำที่ฝ่ายตรงข้ามมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำของประธานในฐานะผู้ที่ได้รับผลการกระทำนั้น ส่วนการกระทำใด ๆ ก็ตามที่ฝ่ายตรงข้ามไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น 「寝る」 “นอน” ไม่สามารถใช้คำก่อดน「~~お~~寝ます」ตรงข้ามกับคำยกย่องซึ่งสามารถใช้กับคำกริยาที่ฝ่ายตรงข้ามมีส่วนเกี่ยวข้องหรือไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำของประธานก็ได้ เช่น 「~~お~~休みます」 “นอน” เป็นต้น อีกปัจจัยหนึ่งที่อาจส่งผลทำให้ผู้เรียนใช้คำก่อดนผิดคือ ตำราเรียนภาษาญี่ปุ่นไม่ว่าจะเป็น “อะกิโกะโตะโทะโมะดะจิ” และ “MINNA NO NIHONGO” ซึ่งเป็นตำราที่กลุ่มเป้าหมายใช้ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น ได้รวมคำก่อดนแสดงการยกย่องและคำก่อดนแสดงความรู้สึกไว้ในกลุ่มเดียวกัน จึงอาจทำให้เกิดความสับสนและเข้าใจผิดว่าคำก่อดนทั้ง 2 ประเภทมีวิธีการใช้ที่เหมือนกัน ดังจะเห็นได้จากการใช้คำกริยา「~~お~~みます」(คำก่อดนแสดงความรู้สึก) และ「~~伺~~ます」(คำก่อดนแสดงการยกย่อง) สลับกัน ในกรณีของการไม่ใช้คำยกย่อง「~~な~~さいます」และคำก่อดนแสดงความรู้สึก「~~ご~~さいます」นั้น นอกเหนือจากความเข้าใจวิธีการใช้ภาษาสุภาพผิดแล้ว มีความเป็นไปได้ว่ากลุ่มเป้าหมายอาจไม่คุ้นเคยหรือมีความถี่ในการใช้น้อยจึงไม่ผันคำกริยารูปยกย่องและรูปก่อดน

ผลการศึกษาครั้งนี้ มีส่วนที่ไม่พบหรือแตกต่างจากงานวิจัยก่อนหน้านี้ เนื่องจากวิธีการศึกษาแบบทดสอบชนิดเติมคำลงในช่องว่างเป็นแบบทดสอบอัตนัยที่ให้กลุ่มเป้าหมายตอบอย่างอิสระโดยไม่มีตัวเลือกชี้นำคำตอบ สามารถวัดความรู้ ความเข้าใจในการใช้ภาษาสุภาพและความแม่นยำผันในการผันคำกริยา จึงพบรูปแบบข้อผิดพลาดที่หลากหลาย แต่หากใช้แบบทดสอบปรนัย รูปแบบข้อผิดพลาดอาจผันแปรไปตามตัวเลือก ทำให้ข้อผิดพลาดบางรูปแบบไม่ปรากฏเนื่องจากไม่มีในตัวเลือกที่ให้มา

11. สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า ผู้เรียนมีแนวโน้มสูงในการผันคำกริยารูปยกย่อง และรูปก่อดนแสดงการยกย่องผิดไวยากรณ์โครงสร้าง「~~お~~+คำกริยา」ในกรณีของคำกริยารูปเฉพาะ พบการใช้คำกริยาผิดมากที่สุด ในบรรดาภาษาสุภาพทั้ง 4 ประเภท พบว่าผู้เรียนมีข้อบกพร่องในการใช้คำก่อดนแสดงการยกย่องและคำก่อดนแสดงความรู้สึก เช่น การใช้คำก่อดนสลับประเภท การใช้คำก่อดนแสดงการยกย่องในสถานการณ์ที่ผู้ฟังไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำของประธาน ข้อผิดพลาดที่ปรากฏความถี่สูง

คือ การผันคำกริยาผิดไวยากรณ์และการใช้คำกริยาผิด จึงสรุปได้ว่า ข้อผิดพลาดส่วนใหญ่เป็นข้อผิดพลาดภายในภาษา

ผลการศึกษานี้สะท้อนรูปแบบข้อผิดพลาดและความเข้าใจวิธีการใช้ภาษาสุภาพผิด ผู้สอนสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการวางแผนการสอน โดยเน้นย้ำประเด็นที่ผู้เรียนเกิดข้อผิดพลาดบ่อย และอธิบายวิธีการใช้ภาษาสุภาพที่ถูกต้องเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิด ผู้สอนควรอธิบายความแตกต่างระหว่างคำถ่อมตนแสดงการยกย่องและคำถ่อมแสดงความสุภาพให้ชัดเจน เนื่องจากคำถ่อมตนทั้ง 2 ประเภทมีวิธีการใช้แตกต่างกัน จึงอาจทำให้ผู้เรียนเกิดความสับสนและใช้ผิด

12. ข้อจำกัดในการศึกษา

การศึกษานี้ดำเนินการในระยะที่จำกัดจึงไม่สามารถวิเคราะห์ได้ว่าข้อผิดพลาดที่พบบนนั้นเกิดขึ้นช่วงเวลาหนึ่งหรือเกิดขึ้นซ้ำๆ ถ้าเก็บข้อมูลในระยะยาวจะสามารถวิเคราะห์ข้อมูลได้ละเอียดยิ่งขึ้น

13. ประเด็นการศึกษาครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งต่อไป นักวิจัยอาจเปลี่ยนมุมมองไปที่การศึกษาความสามารถในการใช้ภาษาสุภาพ จากกิจกรรมฝึกพูดในชั้นเรียน โดยเก็บข้อมูลจากการสังเกตและการจำลองสถานการณ์ให้กลุ่มเป้าหมายพูดฉบับล้น หรือ การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของการเรียนภาษาสุภาพจากวิธีการสอน 2 แบบ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- ตรรกวิทย์ มิ่งขวัญ. (2552). *ความเข้าใจและทัศนคติเกี่ยวกับภาษาสุภาพบุรุษย่องและรูปถ่อมตนของผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นชาวไทยหลังการเรียนรู้ระดับขั้นต้น*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ญี่ปุ่นศึกษา) คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุษบา บรรจงมณี, วันชัย สीलพันธ์กุล และ ทศนีย์ เมธาพิสิฐ. (2552). *ภาษาญี่ปุ่น อะกิโกะโตะโทะโมะตะจิ 6*. กรุงเทพมหานคร: คีโนะคุนิยะ บุ๊คส์ไตร์.
- ยุตตะกะ คุณานาจิ. (2552). *ภาษาสุภาพเพื่อเข้าสู่สังคมญี่ปุ่น*. แปลโดยเสาวรีย์ นากางาวา. กรุงเทพมหานคร: ภาษาและวัฒนธรรม.
- 庵功雄[ori]. (2012). 『新しい日本語学入門』 第2版. スリーエーネットワーク.
- 岡喜美子[Okano]. (2000). 「留学生の敬語使用 発語調査の結果から」 『早稲田大学日本語教育センター紀要』 13, 1-13.
- 魏春娥[Gi]. (2014). 「日本人と外国人日本語学習者の敬語使用に関する考察—敬語表現調査の結果の分析を中心に」 『山口大学文学会誌』 37, 52-64.
- スリーエーネットワーク[3A Corporation]. (1998). 『みんなの日本語初級 II』 スリーエーネットワーク .
- 戸田和子・小柳津智子[Toda & Oyaizu]. (2013). 「外国語として日本語の敬意表現学習における問題点—大学留学生別科日本語教育課程の事例から—」 『湘南工科大学紀要』 47 (1), 85-90.
- 文化庁[Agency for Cultural Affairs]. (2007). 『敬語の指針』 (http://www.bunka.go.jp/bunkashingikai/soukai/pdf/keigo_tousin.pdf) (2015年1月13日参照)
- 文化庁[Agency for Cultural Affairs]. (2013). 『平成24年度「国語に関する世論調査」の結果の概要』 国立印刷局.
- 宮田剛寛[Miyata]. (2005). 「中国人・韓国人学習者と日本語話者に見られる敬語詞の誤用訂正能力」 『ジャーナルCAJLE』 7, 59-74.